

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та науково-
педагогічної роботи
Віталій КОВЕНЬ

20 20 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра німецької та романської філології

Галузь знань гуманітарні науки

Спеціальність 035.043 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)

Освітня програма Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)

Курс 1М

Ступінь вищої освіти магістр

Форма навчання денна

Херсон 2020-2021 н.р.

Програма розроблена:

1. Солдатова Світлана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент.
2. Гоштанар Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Програма розроблена на основі «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 161 від 02.06.1993 р., «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р., наказу Міністра освіти України № 351 від 20.12.1994 р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», Закона України «Про вищу освіту» від 28.12.2014 р., рекомендацій щодо проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, ухвалених рішенням вченої ради Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, протокол № 5 від 24.04.2013 р. та «Положення про проведення практики студентів Херсонського державного університету, затвердженого наказом ХДУ № 337-Д від 02.06.2017 р.

Затверджена на засіданні кафедри німецької та романської філології

Протокол № 1 а від «7» вересня 2020р.

Завідувач кафедри Світлана СОЛДАТОВА

Вступ

Педагогічна практика є важливою частиною навчально-виховного процесу, в ході якого відбувається безпосереднє поєднання та реалізація теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях, з практичною діяльністю студентів в якості педагогів. Це дозволяє, з одного боку, закріпити й поглибити знання теорії, а з іншого – набути вміння й навички, необхідні для майбутньої самостійної роботи.

Практика проводиться на відповідних випускових (фахових) кафедрах факультету і структурних підрозділів університету. Всі завдання, що передбачені програмою асистентської практики магістрантів виконуються ними на базі класів старшої школи та академічних груп студентів I-II курсів.

Робоча програма асистентської практики є основним програмним документом для студентів та керівників практики від навчального закладу та баз практики.

Графік проведення

Базою проходження практики є кафедра німецької та романської філології факультету іноземної філології, кафедра англійської мови та методики її викладання, кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики, лабораторії університету, бібліотеки, науково-дослідні установи міста Херсона, Херсонської області, України.

Мета та завдання практики

Метою асистентської практики є поглиблення та удосконалення комплексу професійних знань, умінь, навичок, розвиток особистісних навичок майбутніх викладачів англійської мови й літератури, практичних умінь і навиків дослідницької роботи, набуття досвіду викладацької професійної діяльності.

Основними **завданнями** асистентської практики є:

- поглибити й удосконалити теоретичні знання філологічних та педагогічних дисциплін і встановлення їхнього зв'язку з практичною діяльністю;
- стимулювання прагнення до вдосконалення педагогічних здібностей з метою творчого вирішення завдань навчання й виховання;
- розвиток особистісних якостей, необхідних викладачу іноземної мови й літератури у професійній діяльності;
- формування професійних умінь і навичок: комунікативних, організаторських, діагностичних, проектувальних, аналітичних, дидактичних тощо;
- ознайомити студентів з особливостями професійної діяльності викладача вищої школи, а також розвинути у студентів практичні вміння спостерігати та аналізувати навчально-виховну роботу;
- проведення студентами-асистентами різних видів навчальних занять у ВНЗ (семінарів, практичних, лабораторних) із застосуванням різноманітних методик і методів навчання, які активізують пізнавальну діяльність студентів;
- створення умов для розвитку здібностей і самореалізації студентів у майбутній викладацькій діяльності, формування стилю викладання та потреби у самовдосконаленні;
- формування у студентів творчого й дослідницького підходів до професійної діяльності, розвиток навичок професійної рефлексії;
- формування у студентів-асистентів професійних умінь і навичок, необхідних для організації взаємодії і спілкування в педагогічному процесі;
- формування навичок у студентів-асистентів аналізу результатів своєї педагогічної праці;
- розвиток творчого потенціалу, науково-дослідницького підходу до вирішення професійних проблем і виконання професійних обов'язків.

Предмет практики

Предметом практики є навчально-виховний процес, в основі якого є вивчення іноземної мови та літератури країни, мова якої вивчається на перших курсах ЗВО; виготовлення дидактичного, наочного, роздаткового матеріалу до тем, що вивчаються.

Принципи організації асистентської практики

- єдність теоретичної та практичної підготовки на всіх етапах навчання;
- єдність загальнопедагогічної, психологічної та спеціальної підготовки;
- професійно-особистісний підхід, що передбачає диференційований розвиток індивідуальних можливостей студента у творчому оволодінні педагогічними вміннями для становлення стилю діяльності;
- системний підхід до формування змісту педагогічної практики.

Під час практики в здобувачів вищої освіти формуються, розвиваються, поглиблюються **загальні й фахові компетентності**.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу..

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (ФК)

ФК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі германської філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з германської філології для вирішення професійних завдань.

ФК-9. Здатність ефективно, компетентно й інноваційно організовувати різні форми навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти згідно із сучасною методикою навчання іноземних мов та перекладу; здатність розробляти навчально-методичний комплекс дисциплін.

ФК-10. Здатність ефективно користуватися інформаційними ресурсами та онлайн-сервісами щодо використання навчальних матеріалів, а також методики навчання іноземних мов та перекладу

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань.

ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективне здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контроль-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації, зокрема при перекладі.

ПРН-8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства; розуміти особливості художньої літератури, у тому числі сучасної, осмислювати мистецтво слова як систему систем, мати уявлення про поетику літературного твору, художнього тексту, про множинність його інтерпретацій, варіативність підходів; аналізувати твори сучасної та класичної літератури, зокрема, країни першої мови, з точки зору їхнього

ідейно-естетичного змісту, композиційних та індивідуально-стильових особливостей;; глибоко знати проблеми вивчення літературних напрямів, стилів, системи художніх образів і жанрів, сюжетно-композиційних особливостей творів, вирізняти загальносвітове, європейське і специфічно національне в розвитку літератури.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання німецької мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ПРН-16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з германської філології для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; підвищувати власний професійний рівень, вдосконалювати кваліфікацію.

Зміст практики

Модуль теоретичної підготовки

1. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу.
2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.
3. Система вищої освіти в Україні та навчання іноземних мов. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача ЗВО.
4. Організація діяльності ЗВО. Система роботи. Внутрішній розпорядок.
5. Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання у ЗВО. Форми і принципи навчання. Передовий педагогічний досвід.
6. Організація та забезпечення процесу навчання англійської мови у ЗВО. Навчальні програми, плани, основні підручники. Навчально-методичний

комплекс з навчальних дисциплін за фахом: основні складові, технологія розроблення та формування, перспективи вдосконалення та поповнення.

7. Студент як об'єкт – суб'єкт педагогічної діяльності.
8. Навчання іншомовного матеріалу (граматичний, лексичний, фонетичний) та іншомовного спілкування (аудіювання, говоріння, читання, письмо).
9. Функції викладача німецької мови. Планування навчального процесу з іноземної мови. Типи та структура занять з іноземної мови. Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності студентів на уроці. Самоаналіз та аналіз заняття з англійської мови. Домашнє завдання: об'єм, зміст, характер.
10. Контроль знань та облік знань, умінь, навичок студентів у ЗВО.
11. Організація виховної роботи у ЗВО. Науково-педагогічні принципи та основи організації виховної роботи, структурні підрозділи, види планування. Провідні методи виховання. Принципи та організація самоврядування у студентському колективі ЗВО.. Роль та функції куратора. Організація виховної роботи в академічній групі.
12. Науково-дослідна викладача ЗВО. Планування та організація. Сутність, основні етапи та технологія науково-дослідної, дослідно-експериментальної роботи. Організація науково-дослідницької діяльності студентської молоді.

Модуль практичної підготовки

Цей модуль передбачає конкретну реалізацію умінь та навичок, набутих студентами під час навчання у вищому навчальному закладі. Модуль ставить за мету виконання наступних завдань:

Навчальна робота:

1. Проведення семінарських, практичних і лабораторних занять;
2. Проведення консультацій для студентів 1-2 курсів з таких навчальних дисциплін, як практика усного і писемного мовлення, практична граматики німецької мови, практична фонетика німецької мови.

3. Проведення індивідуальних занять зі студентами 1-2 курсів з вищезазначених дисциплін.
4. Відвідування занять провідних викладачів кафедри та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом.
5. Перевірка контрольних робіт, що передбачені робочим навчальним планом.

Науково-методична робота:

1. Ознайомлення з робочими навчальними планами, навчальними програмами і навчально–методичними комплексами дисциплін відповідних напрямів підготовки.
2. Вивчення наукової методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації реального навчального процесу.
3. Розробка конспектів семінарських, практичних лабораторних занять;
4. Підготовка навчально-методичних матеріалів до самостійної роботи студентів;
5. Складання завдань для проведення модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю;
6. Впровадження інноваційних форм і методів навчання;
7. Проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами;
8. Виконання індивідуального завдання за рішенням групового керівника.

Науково-дослідна робота

1. Укладання перспективного плану щодо підготовки та написання магістерського дослідження.
2. Підготувати теоретичний розділ магістерського дослідження.
3. Написати дослідницький розділ роботи.

4. Проаналізувати результати педагогічного експерименту, проведеного у річичі магістерського дослідження під час виробничої практики.
5. Оформити 2 наукові публікації з теми дослідження.
6. Визначити основні тези роботи для доповіді на науково-практичній конференції (квітень).
7. Підготувати виступ на засіданні фахової кафедри за матеріалами магістерського дослідження.
8. Розробити бібліографію з теми випускного дослідження.
9. Розробити наочний матеріал з метою презентації результатів магістерського дослідження.
10. Підготувати роботу до зовнішнього рецензування.
11. Скласти виступ до засідання ДЕК за результатами дослідження.

Зміст науково-дослідного модулю роботи	Заходи щодо підготовки до захисту магістерської роботи
Етап підготовки	
1. Організація і планування підготовки до захисту науково-дослідної роботи	Складення плану підготовки до захисту магістерської роботи
	Співбесіда з науковим керівником.
2. Систематизація та упорядкування результатів науково-дослідницької роботи	Вивчення матеріалів дослідження їх систематизація
	Редагування тексту магістерської роботи, підготовка роботи до друку
3. Вимоги до оформлення списку використаної літератури	Вивчення правил оформлення списку використаних джерел
	Робота з каталогом та картотекою бібліотеки. Консультації у бібліографа.
	Оформлення списку використаної літератури в алфавітному порядку згідно вимог
Етап оформлення	
4. Основні етапи підготовки магістерської роботи до захисту	Вичитування тексту надрукованої роботи, виправлення помилок, технічних недоліків, допущених друкаркою, передання виправленого примірника роботи для читання керівнику наукової роботи

	Виправлення недоліків роботи, врахування порад наукового керівника стосовно змісту дослідження
	Надання роботи на остаточну перевірку науковому керівнику та написання відгуку.
5. Вміння висвітлити результати власного наукового дослідження та основних положень досліджуваної проблеми в контексті сучасного стану розвитку відповідної науки	Остаточна редакція методичного додатку до магістерської роботи з метою впровадження результатів дослідження у педагогічну практику
	Підготовка доповіді до наукової студентської конференції з метою висвітлення результатів самостійного наукового дослідження
	Підготовка до друку публікації за темою магістерської роботи
	Співбесіда з рецензентом магістерської роботи
6. Вміння випускника викласти результати своєї роботи і здатності відстояти сформульовані ним самостійно результати дослідження	Підготовка тексту виступу-захисту магістерської роботи
	Консультація з науковим керівником з приводу змісту виступу-захисту.
	Попередній захист магістерської роботи на засіданні фахової кафедри

Організаційна робота

1. Ознайомлення з планом організаційно - виховної роботи факультету, кафедри.
2. Ознайомлення з принципами управління діяльністю структурних підрозділів університету.
3. Участь у роботі засідань кафедри факультету.
4. Складання психолого-педагогічної характеристики на студентську академічну групу на основі використання психолого-педагогічних методик (соціометрія, визначення психологічного клімату студентської групи) (для педагогічних спеціальностей).
5. Участь у виховній роботі в студентському колективі, виконання доручень куратора (тьютора) академічної групи.
6. Участь у профорієнтаційній роботі.

Індивідуальні завдання з німецької мови:

Навчальна робота:

а) для студентів I-II курсів німецького відділення з практики усного і писемного мовлення:

1. Підібрати додатковий лексичний матеріал до тематик III модулю з практики УПМ I-II курсів, оформити матеріал з необхідними прикладами вживання поданих лексичних одиниць.
2. Розробити самостійну роботу до лексичної теми «Моя родина» з метою перевірки лексичних знань.
3. Підібрати тексти для аудіювання до теми «Моє місто»; розробити тестові завдання з метою перевірки розуміння тексту.
4. Виготовити роздатковий матеріал для парної роботи з граматичної теми: "Відмінювання неправильних дієслів і Перфекті".
5. Укласти серію проблемних завдань для розвитку усного несподіваного мовлення з теми: "Моє житло"
6. Розробити комплекс передтекстових і післятекстових вправ для навчання отримання основної інформації із тексту «Der grüne Anzug» до теми «В магазині».
7. Написати розгорнутий план-сценарій для проведення рольової/ділової гри з теми: "Мода: щось нове чи добре забуте?".
8. Розробити основні етапи проектного навчання до теми «Подорож моєї мрії»
9. Підготувати заняття-інтерв'ювання з метою контролю знань до лексичної теми «Подорож містами України»

б) Для студентів I-II курсів німецького відділення з практичної граматики

1. Підібрати серію вправ до граматичної теми «Вживання артикль»
2. Розробити два варіанти самостійної роботи до теми «Вживання всіх форм займенників»
3. Підготувати наочний матеріал (таблиці) для вивчення граматичної теми «Відмінювання прикметників»
4. Укласти пам'ятку для використання часових форм дієслів

5. Виготовити картки для самостійної роботи студентів з подвійними формами вживання іменників у множині
 6. Підібрати короткі тексти для аудіювання до граматичних теми «Passiv»
 7. Розробити контрольну роботу до теми «Вживання модальних дієслів»
- в) Для студентів I-II курсів німецького відділення з практичної фонетики*
1. Підібрати тексти для правильного фонетичного читання таких приголосних німецької мови, як P, T, K, B, D, T
 2. Виготовити наочний матеріал до теми «Класифікація голосних німецької мови»
 3. Підготувати мікро-тексти для фонетичного читання слів з відокремлюваними і невідокремлюваними префіксами.
 4. Підібрати вірші німецьких авторів з різними видами інтонацій, а саме: термінальною, інтеррогативною, інтонацією переліку.
 5. Розробити серію вправ для контролю такого фонетичного явища, як асисміляція

Науково-методична робота

1. Написати доповідь з аналізом методики викладання німецької мови на практичних заняттях з граматики: виявити особливості зазначеної дисципліни по відношенню до інших, найбільш ефективні форми роботи, значення наочного і роздаткового матеріалу тощо.
2. Оформити мапу "Педагогічний досвід викладача німецької мови" (до 10 сторінок)
3. Підготувати доповідь «Вимоги до сучасного викладача іноземної мови вищого навчального закладу»
4. Виступити на засідання кафедри з темою «Використання інтерактивних методів навчання іноземних мов у ЗВО»
5. Скласти рекомендації щодо проведення дискусійних форм роботи на різних етапах вивчення лексичної теми студентами перших курсів

Науково-дослідна робота

1. Розробка методичних рекомендацій за результатами наукового дослідження з теми магістерської дисертації;
2. Обробка результатів дослідно-експериментальної роботи з проблеми дослідження;
3. Підготовка за результатами дослідження дидактичних матеріалів для використання у навчально-виховному процесі;
4. Формулювання й оформлення висновків за результатами дослідження з проблеми магістерської дисертації;
5. Оформлення додатків до магістерської дисертації;
6. Виконання й оформлення реферату для кандидатського іспиту з філософії, іноземної мови.

Методичні рекомендації

Процес професійного становлення майбутніх учителів невід’ємно пов’язаний з педагогічною практикою. Вона є дуже складним і відповідальним етапом, індикатором не лише предметних знань, але й професійної спрямованості студентів. Керуючи на заняттях навчально-виховним процесом, практикант отримує можливість перевірити себе як педагога, втілити теоретичні знання на практиці, придбати навички спілкування зі студентами. Саме урок, в якому синтезуються закономірності навчання, органічно взаємодіють цілі, зміст і методи вимагає від учителя гармонійного поєднання психологічних, педагогічних, предметних і методичних знань.

Педагогічна практика магістрантів – один з найважливіших обов’язкових видів навчальної роботи студентів, який сприяє завершальному етапу професійної підготовки викладача мови та літератури країни, мова якої вивчається. Програма передбачає реалізацію теоретичних основ дисциплін, передбачених навчальним планом магістрів першого року навчання. Перед початком практики проводиться настановча конференція, на якій студентам

повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми педагогічної діяльності студентів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи. Після закінчення практики студенти повинні подати звітну документацію. Підсумки педагогічної практики підводять на звітній конференції, на якій студенти доповідають про результати своєї діяльності у вищому навчальному закладі.

Перший тиждень практики – це час адаптації у нових умовах, намагання сприйняти інший світ, світ зі своїми правилами, нормами, обов'язками, у якому практиканту прийдеться протягом 6 тижнів креативно діяти, працювати, діяти, зростати професійно. Тому важливо познайомитися з колективами: педагогічним, студентським, поспілкуватися з ними та керівництвом бази практики і "оволодіти" стратегією та тактикою нового світу, щоб безболісно і легко інтегруватися у цей світ.

Доречно вести спостереження за студентами під час самостійного проведення занять, виховної роботи протягом всього терміну практики, повсякденного спілкування зі студентами, прислухуватися до порад та рекомендацій колег, досвідчених викладачів.

На основі їх побажань, спостережень, вивчення "попиту" однодумців, аналізу фактів складається психолого-педагогічна характеристика особистості студента і студентського колективу. В ній розкриваються причини, що обумовлюють позитивну або негативну, на думку практиканта, спрямованість формування тих чи інших якостей чи властивостей, накреслюються можливі шляхи подолання негативних звичок поведінки у студента або шляхи вдосконалення роботи з колективом.

Запорукою успішного вихованого і навчального процесу є глибоке знання можливостей і вимог навчальних програм, якості підручників, навчальних і методичних посібників з предмета, всебічний аналіз теми і розділів навчальної програми на період практики.

Знайомлячись із робочими програмами з практичних мовних дисциплін, слід звертати увагу на формування освітянських, розвиваючих і виховних

завдань системи занять з теми, вибору ними методів і способів активізації пізнавальної діяльності студентів, критерії добору матеріалів до кожного заняття.

На основі аналізу серії відвіданих практичних занять та оцінки досвіду викладачів потрібно усвідомити позитивні сторони їх роботи, щоб використати найкраще у своїй практичній діяльності.

Найважливіший етап практики є якісна підготовка та якісне проведення занять. При підготовці до пробного й залікового занять рекомендується наступне:

1. Консультація з фаховим викладачем з метою визначення: провідних ідей теми; коло питань найбільш цікавих і важких для засвоєння студентами; творчого потенціалу і арсеналу студентів; способи їх активізації; шляхи оптимальної реалізації "проекту-уроку"; можливості матеріально-технічної бази; мотивація для засвоєння теми; прогнозування результатів заняття.
2. Розробка розгорнутого плану заняття.
3. Укладання конспекту заняття.
4. Обговорення конспекту викладачем; врахування доповнень, уточнень, змін.
5. Koreгування та переписування конспекту "начисто".
6. Остаточне затвердження конспекту викладачем та методистом.

Примітка. Конспект залікового заняття надавати методисту не пізніше за 2 дні до його проведення.

Груповий керівник практики може розглядати коло питань стосовно підготовки практиканта у такій послідовності:

1. Визначити обсяг навчального матеріалу заняття. Оцінити його місце в системі занять з теми.
2. Визначити виховні можливості навчального матеріалу.
3. Визначити інтеграційні зв'язки з іншими предметами: як засвоєні

раніше знання можуть ефективно використовуватись на уроці.

4. Рекомендувати навчально-наочні посібники і ТЗН з теми заняття (виходячи із можливостей бази та потреб уроку).
5. Запропонувати активні форми організації занять (лекція, семінар, турнір, круглий стіл, конференція, симпозіум, телепередача тощо).
6. Визначити доцільні методи і способи навчання на даному занятті з урахування особливостей студентського потенціалу та вимог програми.
7. Визначити послідовність етапів заняття за часом.
8. Визначити форми подачі, тренування та закріплення матеріалу.
9. Рекомендувати методика контролю і обліку знань студентів.
10. Визначити зміст і обсяг домашнього завдання.
11. Рекомендувати включення творчих завдань для студентів як у домашнє завдання, так і в процес практичного заняття.
12. Запропонувати додому літературу з педагогіки, психології чи з предмету.

Задля більш вдалої підготовки до заняття пропонуємо такі *методичні рекомендації*:

Побудова заняття здійснюється в гармонійному поєднанні основних методичних вимог до сучасного уроку іноземної мови. До них належать: мовленнєва спрямованість заняття, комплексність, створення іншомовної атмосфери, висока активність розумово-мовленнєвої діяльності студентів, різноманітність форм роботи, мотиваційне забезпечення навчальної діяльності.

Визначення мовленнєвої діяльності як основного об'єкта навчання іноземної мови передбачає формування чотирьох видів цієї діяльності: слухання, говоріння, читання, письма. Тому кожен урок повинен мати конкретні практичні цілі, спрямовані на формування мовленнєвих навичок і

вмінь. Комунікативна атмосфера має пронизувати весь урок. Саме в мовленні взаємодіють всі аспекти мови – фонетичний, лексичний, граматичний. Так, засвоюючи певний граматичний матеріал, необхідно передбачати вправи на його вживання і розуміння у всіх видах мовленнєвої діяльності, які відбуваються за рахунок активності розумово-мовленнєвої діяльності студентів. Стимулювання активності студентів пов'язане із розвитком у них мовленнєвої ініціативи. Це означає, що домінувати на занятті повинен студент, а не викладач. Завдання ж викладача полягає в забезпеченні навчання різноманітними формами роботи (індивідуальними і колективними) з урахуванням мотиваційних факторів. Матеріал, що використовується, наприклад, на заняттях з практики усного і писемного мовлення повинен бути цікавим, відповідати смакам, інтересам студентів, засвоюватися в активних формах роботи, як-то: в дискусіях, іграх, змаганнях, інсценуваннях тощо.

Визначення етапів заняття та відповідно вибір прийомів роботи підпорядковуються основним його цілям (практичній, освітній, розвиваючій, виховній) з подальшим контролем у формі домашнього завдання. Практична мета навчання іншомовної культури передбачає формування у студентів комунікативної компетенції – формування знань, навичок і вмінь, володіння якими дозволить їм створювати акт іншомовної комунікації (навчити розповідати про свою родину, розвивати вміння аудіювати текст, ігноруючи незнайомі слова, розвивати вміння вести групову бесіду). Освітня мета передбачає ознайомлення з культурою народу, мова якого вивчається (розширення загального кругозору учнів) та ознайомлення з мовою через культуру (розширення лінгвістичного кругозору учнів). До освітніх цілей належить: розширити знання про географічне положення Німеччини, поглибити знання про життєвий і творчий шлях Гете тощо. Розвиваюча мета спрямована на розвиток мовної та мовленнєвої компетенцій і реалізується при активізації інтелекту, волі, почуттів, пам'яті, уваги (розвивати здатність до самоконтролю, розвивати уяву студентів в умовах імітативної гри).

Виховний вплив формує відповідні суспільно-політичні погляди студентів, почуття, ставлення до морально-етичних категорій, до навколишнього світу (виховувати почуття толерантності по відношенню до співрозмовника, формувати критичне ставлення до вчинків людей). Отже, ставлячи за мету навчити студентів розповідати про свою групу, необхідно використовувати на занятті саме той граматичний і лексичний матеріал, який у своїй сукупності дозволить робити повідомлення на задану тему. Кожна доза мовного матеріалу повинна опрацьовуватись в усіх видах мовленнєвої діяльності з урахуванням освітньої, розвиваючої та виховної цілей заняття. Твердження викладача, повідомлення студентів, тексти для читання повинні формувати духовні, естетичні й гуманітарні цінності людини. Домашнє завдання має метою закріплення знань, отриманих на уроці (опис друзів, відносин між ними).

Творчий стиль діяльності є стрижневою ознакою діяльності викладача й студента. Сучасні наукові психолого-педагогічні розробки, експериментальні дослідження в галузі творчості дозволяють стверджувати, що творчий потенціал особистості не є природженим, а знаходиться у постійному розвитку, формується в спілкуванні та діяльності. Виходячи з цього, головним завданням ЗВО стає створення таких умов, які б ефективно впливали на розвиток творчості майбутніх фахівців, стимулювали їх самостійну пошукову діяльність, підвищували інтерес до мови, що вивчається.

Матеріал, який використовується на занятті, повинен бути цікавим, відповідати смакам та інтересам першокурсників, засвоюватись в різноманітних формах роботи. Прийоми роботи з навчальним матеріалом мають приваблювати студентів.

Аналіз та оцінка викладачем особистих дій як засіб розвитку рефлексії – процесу самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів – здійснюється після кожного проведеного заняття. Рефлексія є усвідомленням способів досягнення поставлених завдань. Її формування

відбувається за допомогою серії завдань, що включають послідовне виконання таких дій: відновлення в пам'яті виконаної навчальної роботи – аналіз плану розробленого заняття – визначення складних, проблемних, вдалих епізодів заняття – виявлення причин удач і невдач – формулювання результатів – установки на наступне заняття. Наведемо приклади деяких завдань на розвиток рефлексії:

1. Проаналізуйте проведене заняття, визначить сильні сторони вашого уроку. Які нові почуття і думки виникли у вас на сьогоднішньому занятті? З'ясуйте причину їхньої появи.
2. Проаналізуйте проведене вами заняття. Визначить, що пройшло за планом, а що було імпровізацією. Прокоментуйте почуття, які виникли під час проведення уроку.
3. Пригадайте усі прийоми, які ви використовували протягом кількох уроків. Визначить, які з них знайшли позитивний відгук у ваших студентів. Спробуйте визначити основні причини, за яких група позитивно сприймає запропоноване вами завдання.

Форми і методи контролю

Поточний контроль

- облік відвідування та знаходження студента в базах практики протягом 6 годин, що проводиться старостою групи, груповим керівником від бази практики та відділом практик та працевлаштування університету.

- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану практики з боку методистів та групового керівника

- перевірка документації педагогічної практики на проміжному етапі практики

Підсумковий контроль

- перевірка звітної документації з педагогічної практики;

- проведення та участь у підсумковій конференції на факультеті

іноземної філології;

- складання диф. заліку з питань теоретичного та практичного модулю педагогічної практики.

Критерії оцінювання

Здобувач допускається до складання заліку з науково-виробничої практики за умов виконання індивідуальної програми практики в повному обсязі, своєчасного подання всіх матеріалів на перевірку керівнику від ХДУ й отримання позитивного відгука-характеристики від керівника від бази практики. Підсумкова залікова оцінка за науково-виробничу нараховується за накопичувальним принципом і є сумою таких компонентів:

Вид роботи	Максимальна кількість балів
Оформлення щоденника практики	10
Звіт з виробничої практики	10
2 залікових уроки	40
Доповідь на науково-методичному семінарі кафедри	10
Стаття (тези)	20
Індивідуальне завдання	10
Разом	100

Критерії оцінювання оформлення щоденника

10 балів – правильно оформлений щоденник, не містить помилок, містить не більше одного виправлення.

8 балів – щоденник практики містить незначні недоліки, більше двох виправлень.

6 балів – неохайність та помилки у щоденнику практики.

4 бали – неохайність та більше трьох помилок у щоденнику практики.

2 бали - неохайність та більше чотирьох помилок у щоденнику практики.

0 балів – відсутність щоденника практики, несвоєчасність надання щоденника на перевірку

Критерії оцінювання навчального заняття

40 балів –. Здобувач мету і завдання визначив точно, чітко і якісно. План заняття обґрунтований і коригується відповідно до умов, які виникли. Мета і завдання заняття реалізовані повністю. Конкретні факти співвіднесені із загальними теоретичними висновками правильно, основне

чітко виділено здобувачем, переконливо доведено. Наочні посібники, дидактичні матеріали обрані здобувачем і використовуються раціонально і ефективно. Методи, які застосовуються, відповідають меті і завданням навчального заняття, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності здобувачів до засвоєння. Завдання диференційовані за обсягом, змістом, складністю, здобувач дає інструктаж про способи організації роботи. У роботі практиканта враховувався рівень сформованості умінь самостійної роботи здобувача. Здобувач відзначив недоліки та позитивні риси, накреслив способи удосконалення навчального процесу

28 бали – Здобувач мету і завдання не завжди чітко сформулював. План заняття обґрунтований, але не коригується зі змінами. Мета і завдання заняття реалізовані не повністю. Матеріал викладено на переконливих прикладах, конкретних фактах, необхідних аргументах, але не були сформульовані теоретичні висновки. Наочні посібники, дидактичні матеріали обираються раціонально, але не завжди використовуються ефективно. Методи, які застосовуються, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, готовності здобувачів до засвоєння, але не відповідають меті і завданням навчального заняття. Завдання диференційовані за одним з параметрів (обсягом, змістом, складністю), здобувач дає інструктаж про способи організації роботи. Практикант в роботі враховував рівень сформованості в здобувачів умінь самостійної роботи. Здобувач відзначив недоліки в роботі, але не зміг їх пояснити, та вказати позитивні сторони.

18 балів – Здобувачем мета і завдання заняття поставлені, але без будь-якої системи. План заняття складений за шаблоном. Мета і завдання уроку реалізовані частково. Матеріал викладено схематично, узагальнено, переконливо. Наочні посібники, дидактичні матеріали використовуються рідко і малоефективно. Методи, які застосовуються, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але не відповідають меті і завданням навчального заняття готовності здобувачів до засвоєння матеріалу.

Завдання диференційовані за обсягом, змістом, складністю, здобувач не дає інструктажу про способи організації роботи. Робота з формування умінь самостійної роботи здобувачів здійснювалась без урахування їхньої сформованості. Практикант відзначив частину недоліків. Але не може пояснити їх причину.

0 балів – Здобувачем мета і завдання не поставлені або майже не ставляться. План заняття не відповідає елементарним вимогам. Мета і завдання заняття не реалізовані. Матеріал перевантажений зайвими фактами, основні теоретичні положення не виділені. Наочні посібники, дидактичні матеріали не використовуються або майже не використовуються. Методи, які застосовуються, не відповідають меті і завданням заняттям, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності до засвоєння. Завдання диференційовані за одним з параметрів (обсягом, змістом, складністю), здобувач не дає інструктажу про способи організації роботи. Робота практиканта не сприяла формуванню умінь самостійної роботи. Здобувач не знаходить у своїй діяльності недоліків.

Критерії оцінювання доповіді на науково-методичному семінарі кафедри

20 балів – доповідь є стислим обґрунтованим повідомленням про результати дослідження здобувача

10 балів – доповідь містить окремі факти про виконане дослідження.

0 балів – доповідь відсутня.

Критерії оцінювання статті (тез)

20 балів – стаття оформлена згідно з вимогами

0 балів – статтю не підготовано

Критерії оцінювання індивідуального завдання

10 балів – індивідуальне завдання виконано відповідно до вимог

5 балів – індивідуальне завдання виконано з порушенням вимоги або терміну подання на перевірку

0 балів – індивідуальне завдання не виконано

Підсумкова оцінка

Сума балів за всі види роботи під час практики	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики

Підведення підсумків практики

Підсумки практики підводяться у процесі складання студентом диференційованого заліку комісії у складі керівників практики від факультету, кафедри, бази практики під головуванням завідувача фахової кафедри.

Диференційна оцінка з практики враховується при нарахованій стипендії нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Результати складання заліків з практики заносяться до екзаменаційної відомості, проставляються в заліковій книжці і в журналі обліку успішності. Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільний відзив на базі практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховується з університету. Керівник практики від факультету інформує ректорат про наслідки проведеної практики.

Перелік форм звітної документації, які оформляють студенти в процесі й після проходження асистентської практики

У щоденнику практики студент повинен заповнити всі розділи. Він зобов'язаний щоденно відображати виконану ним роботу в повному обсязі.

1. Індивідуальний план (журнал) проходження асистентської практики.
2. Щоденник обліку навчально-виховної роботи студента-асистента.
3. Конспект навчальних занять (2 практичних з першої мови, 1 заняття з другої мови).
4. Сценарій виховного заходу та план куратора.
5. Індивідуальний план написання кваліфікаційного проекту.
6. Звіт про проходження асистентської практики.
7. Відгук керівника асистентської практики.

Список рекомендованої літератури

Базова література:

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.А. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»]. та ін. За ред. Ніколаєвої С.Ю. К.: «Ленвіт», 2010. 332 с.
2. Богдан А.М. Урок німецької мови. Деякі поради щодо проведення уроку (на допомогу студентам-практикантам) Печатное слово, 2007 2/23. С. 21-24.
3. Вострікова В.В., Радецька І.В., Деменська Н.М. Використання інноваційних технологій на уроках німецької мови як другої іноземної: методичний посібник. Видання друге, доповнене. За ред. В.В. Вострікової. Херсон: Айлант, 2016. 104 с.
4. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. стер. М.: Издательский центр «Академия», 2006. 336

с.

5. Гришкова Р. О. Сучасний підручник іноземної мови як засіб міжкультурного спілкування //

<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2003/28-15-27.pdf>

6. Діденко Н.В. Реалізація принципу ситуативності під час розвитку навичок говоріння при навчанні іноземній мові. III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Наукова молодь: інноваційні підходи в освіті і науці» 2-6 грудня 2013 р., м. Херсон. С. 299-305. <http://www.srw.kspu.edu/?p=894>

7. Дячкова Т.В. Місце і роль профільного навчання у сімейному вихованні. Печатне слово: Вид-во ХДУ, 2007 (2/23). С. 38-43.

8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2003.

9. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України.

10. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Березенська Л.І., та ін. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. 165 с.

11. Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка. Минск, 2004. 200 с.

12. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов в середніх навчальних закладах. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.

13. Ніколаєва С.Ю., Петрашук О.П., Бражник Н.О. Ступенева система освіти в Україні та система навчання іноземних мов. К.: Ленвіт, 1996. 302 с.

14. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М., 1991. 223 с.

15. Редько В.Г. Іноземна мова (Програма академічного рівня).

16. Редько В.Г. Іноземна мова (Програма філологічного напрямку, профіль іноземної філології).

17. Редько В.Г. Друга іноземна мова (Програма філологічного напрямку, профіль іноземної філології).

Допоміжна література:

18. Скуратівська М.О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у вищій школі України. Філологія та методика викладання: наук.-метод. Вісник. К.: Університет економіки та права «Крок», 2009. С. 151-164.

19. Смовженко Людмила. Сучасні підходи до викладання іноземних мов у

вищих навчальних закладах. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2014. Випуск 61. С.244–250 Visnyk of the Lviv University. Series Philology. Issue 61. P. 244–250

20. Тарнопольський О.Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.

21. Чинні програми з іноземних мов для мовних спеціальностей:

1. Рамкова Програма з іноземної мови професійного спілкування для вищих навчальних закладів України / Л. С. Аззоліні, С. М. Амеліна, В. А. Гаманюк, Н. П. Жданова. Київ: Ленвіт, 2014. 136 с.

2. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. / Кол. авт.: Н.Ф.Бориско, В.М.Гутнік, М.В.Кліментьєва та ін. К.: Ленвіт, 2004. 256 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.goethe.de/ins/ua/de/kie/lhr/mat/sdu.html>

www.eurocom.com

www.mehrsprachigkeit.com

www.cornelsen.de

www.hueber.de

www.klett.de

www.schubert.de